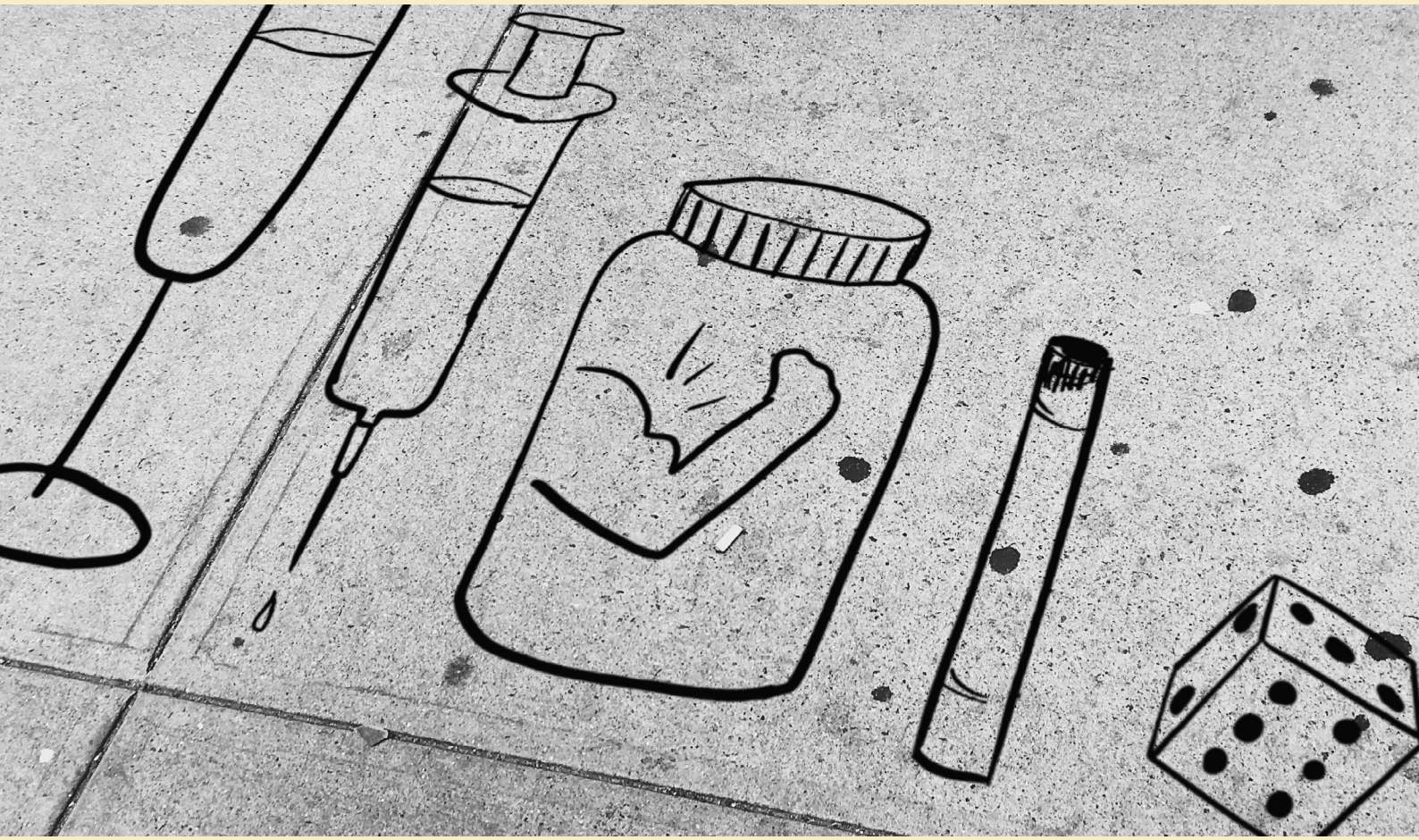

REGIONAL HANDLINGSPLAN **ANDTS OCH BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE**

2022–2026

Livsstil Kronoberg

INNEHÅLL

5 Vem är planen till för?

6 Varför en gemensam plan?

9 Processen för handlingsplanen

10 Perspektiv som ska genomsyra arbetet

12 Om Livsstil Kronoberg

14 Uppföljning av handlingsplanens insatser

15 Handlingsplanens prioriterade insatser

Vem är planen till för och vem har beslutat/ antagit den?

Denna regionala handlingsplan ska ses som ett stöd och en vägledning i kommuners, myndigheters, idéburna organisationers, näringslivets med fleras arbete kring ANDTS och brottsförebyggande arbete. Handlingsplanen utgår från den nationella ANDTS-strategin (Skr. 2021/22:213) samt regeringens brottsförebyggande program Tillsammans mot brott (Skr. 2016/17:126).

Delmål 1–6 i den regionala handlingsplanen följer strukturen i den nationella ANDTS-strategin. Även uppföljningen av tidigare regionala handlingsplan ANDT för åren 2017–2021 har varit en viktig utgångspunkt. Handlingsplanen bidrar också till konkretiseringen av den regionala utvecklingsstrategin Gröna Kronoberg 2025.

Varför en gemensam plan för ANDTS och brottsförebyggande arbete?

Kopplingarna mellan det brottsförebyggande arbetet och arbetet inom ANDTS är tydliga. Ohälsa, droganvändning, våld, kriminalitet och utanförskap är samhällsproblem som i stor utsträckning kan förklaras av samma bakomliggande risk- och skyddsfaktorer. Som mest tydligt är det kopplat till det förebyggande arbetet. Skyddsfaktorerna som hjälper en person att hålla sig borta från kriminalitet är oftast de som även hjälper till mot missbruk.

Genom tidiga och förebyggande insatser med stöd i föräldraskapet finns stora möjligheter att främja barns hälsa och utveckling samt motverka riskbeteenden som kan medföra att barn och unga dras in i kriminalitet. Konsekvenserna av kriminalitet och missbruk skapar inte bara ekonomiska förluster för samhället, först och främst bidrar de till ett lidande för den utsatte, den som utsätter och personer i omgivningen. Genom ökad samverkan i arbetet med risk- och skyddsfaktorer skapas bättre möjligheter att nå resultat och effekter på många problemområden samtidigt.

Processen för framtagandet av den regionala handlingsplanen

Processen att arbeta fram en ny regional handlingsplan för det ANDTS- och brottsförebyggande arbetet startade vid årsskiftet 2020/2021. Ambitionen var att skapa en länsgemensam process, med ett tydligt engagemang och en delaktighet i arbetet där alla kompetenser, erfarenheter och styrkor som finns i länet tas tillvara. Underlaget till föreliggande handlingsplan baseras främst på dialogmöten med länets kommuner.

Processen har också involverat möten i olika arbets- och ledningsgrupper i syfte att förankra, skapa delaktighet och få med inspel till handlingsplanen. I november 2021 samlades nyckelaktörer i länet från både offentlig och idéburen verksamhet för ett gemensamt 2-dagars internat. Syftet med internatet var att ta fram prioriteringar, innehåll och åtgärder som skulle utgöra underlag för den nya handlingsplanen.

Perspektiv som ska genomsyra arbetet

I framtagandet av denna handlingsplan, såväl som i planeringen, genomförandet och uppföljningen av dess insatser, är målet att säkerställa att hänsyn tas till det faktum att behov och förutsättningar skiljer sig åt både mellan individer och mellan grupper. Det är angeläget att i allt ANDTS- och brottsförebyggande arbete ta hänsyn till kön, ålder, socioekonomisk tillhörighet och boendeort eftersom dessa faktorer har avgörande betydelse för om de förebyggande insatserna ska få effekt eller inte. Det är särskilt viktigt att lyfta barn- och ungdomsperspektivet i handlingsplanens arbete, utifrån barnkonventionen och prövning av barnets bästa.

Om Livsstil Kronoberg

Livsstil Kronoberg är en samverkansplattform för länets ANDTS- och brottsförebyggande arbete. Organisationen samordnas av Länsstyrelsen Kronoberg, i samverkan med Region Kronoberg och Polismyndigheten. Samverkan sker också med länets kommuner, Linnéuniversitetet och aktörer inom idéburen sektor. Livsstil Kronoberg har sedan 1980-talet arbetat med alkohol- och drogfrågor och är idag en plattform för det fortsatta arbetet i länet inom både ANDTS, brottsförebyggande och det trygghetsskapande arbetet. Organisationen erbjuder kunskapsstöd, metod- och processtöd samt erfarenhetsutbyte till berörda aktörer.

Arbetsgrupper och nätverk

I länet finns en rad olika regionala arbetsgrupper och nätverk med koppling till ANDTS- och BF-området. Det är många gånger i dessa olika arbetsgrupper/nätverk som konkreta aktiviteter och insatser genomförs, och nya behov inom området synliggörs. En stor del av insatserna i den regionala handlingsplanen genomförs med arbetsgrupperna/nätverken som ansvarig eller som samverkanspart. Deltagarna i arbetsgrupperna/nätverken ansvarar för att förmedla beslut och information vidare i sina respektive organisationer och nätverk.

Samrådsgruppen

Samrådsgruppen består av representanter från de olika arbetsgrupper och nätverk som finns på regional nivå med koppling till ANDTS- och brottsförebyggande området. Detta innebär representation från alla länets kommuner, Linnéuniversitetet, idéburna organisationer, Region Kronoberg, Polismyndigheten samt Länsstyrelsen. Gruppen är ett forum för kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyte mellan arbetsgrupper/nätverk. Deltagarna i samrådsgruppen ansvarar för att förmedla beslut och information vidare till arbetsgrupperna/nätverken.

Beredningsgruppen

Beredningsgruppen består av tjänstepersoner verksamma hos Livsstil Kronobergs huvudmän samt representation från kommunerna. Beredningsgruppen ansvarar för att hålla ihop och driva arbetet med den regionala handlingsplanen, samt genomföra och följa upp beslut från ledningsgruppen. Det arbetet görs ofta i samverkan med såväl samrådsgruppen som berörda arbetsgrupper/nätverk. Beredningsgruppen ansvarar för att ta fram en årlig verksamhetsplan och budget för Livsstil Kronobergs arbete.

Ledningsgruppen

Ledningsgruppen består av landshövding, regiondirektör och polisområdeschef som ansvarar för prioriteringar utifrån nationella och regionala mål och riktlinjer. Ledningsgruppen tar årligen beslut om verksamhetsplan och budget för Livsstil Kronobergs arbete.

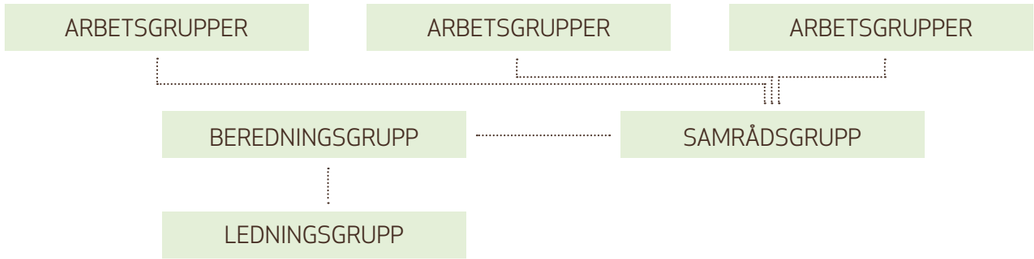

Uppföljning av handlingsplanens insatser

Insatserna i den regionala handlingsplanen kommer att följas upp årligen. Hur varje insats följs upp redogörs för i aktivitetsplanen. Livsstil Kronobergs arbete med handlingsplanen kommer även att följas upp via årliga enkäter till arbetsgrupperna och andra relevanta nätverk i länet. Detta för att få en mer kvalitativ bild över om och hur handlingsplanens insatser upplevs ge stöd och bidra till länets ANDTS- och brottsförebyggande arbete. Livsstil Kronbergs ledningsgrupp och samrådsgrupp kommer årligen att delges en uppföljning av insatserna i den regionala handlingsplanen.

Beredningsgruppen kommer också att följa utvecklingen i länet över tid samt förutsättningar för länets ANDTS- och BF-arbete. Detta kommer främst att göras genom att ta del av Folkhälsomyndighetens Länsrapport, som är en årlig uppföljning av kommunernas och Länsstyrelsens arbete, Region Kronobergs enkätundersökning Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län samt Folkhälsomyndighetens enkätundersökning Hälsa på lika villkor.

Handlingsplanens prioriterade insatser

Skapa förutsättningar (F) för ett förbättrat samordnat ANDTS- och brottsförebyggande arbete i länet

Område för samhandling: Stödja det lokala ANDTS- och brottsförebyggande arbetet

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Följa och stötta den kommunala organiseringen för ANDTS- och BF-arbetet i kommunerna.	Beredningsgruppen	Nätverk för länets kommunala ANDTS-samordnare Nätverk för kommunala BF-samordnare Länets kommunpoliser	Årlig uppföljning av kommunernas samordning och ledning av ANDTS- och BF-arbetet.
Erbjuda kommundialoger med fokus på Livsstil Kronobergs ansvarsområden.	Beredningsgruppen	Nätverk för länets kommunala ANDTS-samordnare Nätverk för kommunala BF-samordnare	Antal genomförda kommundialoger. Uppföljning av kommundialogerna.
Bidra med underlag och analys till lokala lägesbilder gällande BF och ANDTS för länets kommuner.	Beredningsgruppen	Länets kommunpoliser Nätverk för länets kommunala ANDTS-samordnare Nätverk för kommunala BF-samordnare	Antal stödjande insatser till kommunerna i framtagningen av lokala lägesbilder. Antal kommuner som tagit fram lägesbilder. Framtagen regional analys av kommunernas lägesbilder.

Skapa förutsättningar (F) för ett förbättrat samordnat ANDTS- och brottsförebyggande arbete i länet

Område för samhandling: Skapa förankring och delaktighet i det regionala ANDTS- och BF-arbetet

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Förankra arbetet i andra ledningsgrupper och processer som berör ANDTS och BF för att skapa mandat och samverkansmöjligheter.	Beredningsgruppen	Exempelvis Barnets bästa gäller! – i Kronoberg, psykisk hälsa, suicidprevention, integration, våld i nära relationer	Antal genomförda dialogmöten. Uppföljning av dialogmötena.
Anordna återkommande nätverksträffar och utbildningar för Livsstil Kronobergs arbetsgrupper och nätverk. Med syfte att skapa ett gemensamt kunskapsläge om ANDTS och BF.	Beredningsgruppen	Livsstil Kronobergs arbetsgrupper och nätverk	Antal nätverksträffar och utbildningar. Antal deltagande kommuner/aktörer.
Uppdatera och utveckla Livsstil Kronobergs hemsida, samt göra arbetet tillgängligt och synligt i olika kanaler.	Beredningsgruppen		Genomförd månatlig översyn av hemsidan. Antal insatser som tillgängliggör och synliggör arbetet.

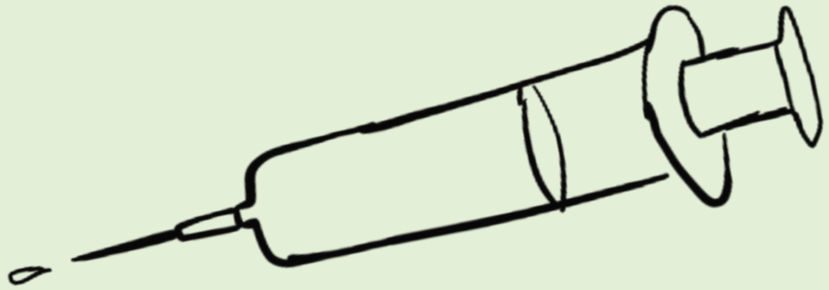

Skapa förutsättningar (F) för ett förbättrat samordnat ANDTS- och brottsförebyggande arbete i länet

Område för samhandling: Öka kunskapen om betydelsen av ANDTS- och brottsförebyggande arbete

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Kunskapshöjande insatser till politiker och beslutsfattare i länet.	Beredningsgruppen	Kommunerna Region Kronoberg Arbetsgrupp idéburen sektor	Antal kunskapshöjande insatser. Utvärdering av de kunskapshöjande insatserna.

Delmål 1. Tillgången till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobaks- och nikotinprodukter samt skadeverkningarna av spel om pengar ska minska

Område för samhandling: Tillgänglighetsbegränsande insatser

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Anordna informations- och utbildningstillfällen i tillämpningen och utvecklingen av effektiva, regelbundna och likvärdiga metoder i tillsynsarbetet.	Länsstyrelsen Polisen	Nätverk för alkoholhandläggare Nätverk för tobakshandläggare Länets kommunpoliser	Antal informations- och utbildningstillfällen. Utvärdering av informations- och utbildningstillfällena.
Genomföra verksamhetstillsyn och rådgivning hos samtliga kommuner gällande arbetet med lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter och alkohollagen.	Länsstyrelsen	Kommunerna Nätverk för alkoholhandläggare Nätverk för tobakshandläggare	Antal verksamhetstillsyner. Antal kommuner som fått verksamhetstillsyn.
Anordna utbildningar/konferenser och tillgängliggöra material för att bidra till kunskap och verktyg i tillsynsarbetet.	Länsstyrelsen Polisen	Nätverk för alkoholhandläggare Nätverk för tobakshandläggare Länets kommunpoliser Folkhälsomyndigheten Skatteverket	Antal utbildningar/konferenser. Utvärdering av utbildningar/konferenser.
Genomföra tillsynsinsatser gällande dopning på länets träningsanläggningar.	Polisen RF-SISU Småland	Nätverk för 100 % ren hårdträning Kronoberg	Antal genomförda tillsyner på träningsanläggningar.

Delmål 1. Tillgången till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobaks- och nikotinprodukter samt skadeverkningarna av spel om pengar ska minska

Område för samhandling: En effektiv brottsbekämpning av illegal handel

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Initiera samordnad och effektiv tillsyn genom Tillsammans mot brott Kronoberg, samt andra samordnade insatser inom ANDTS.	Länsstyrelsen	Nätverk för kommunala BF-samordnare Nätverk för alkoholhandläggare Nätverk för tobakshandläggare Polisen Statliga myndigheter	Antal genomförda samordnande tillsynsinsatser. Uppföljning av tillsynsinsatserna.

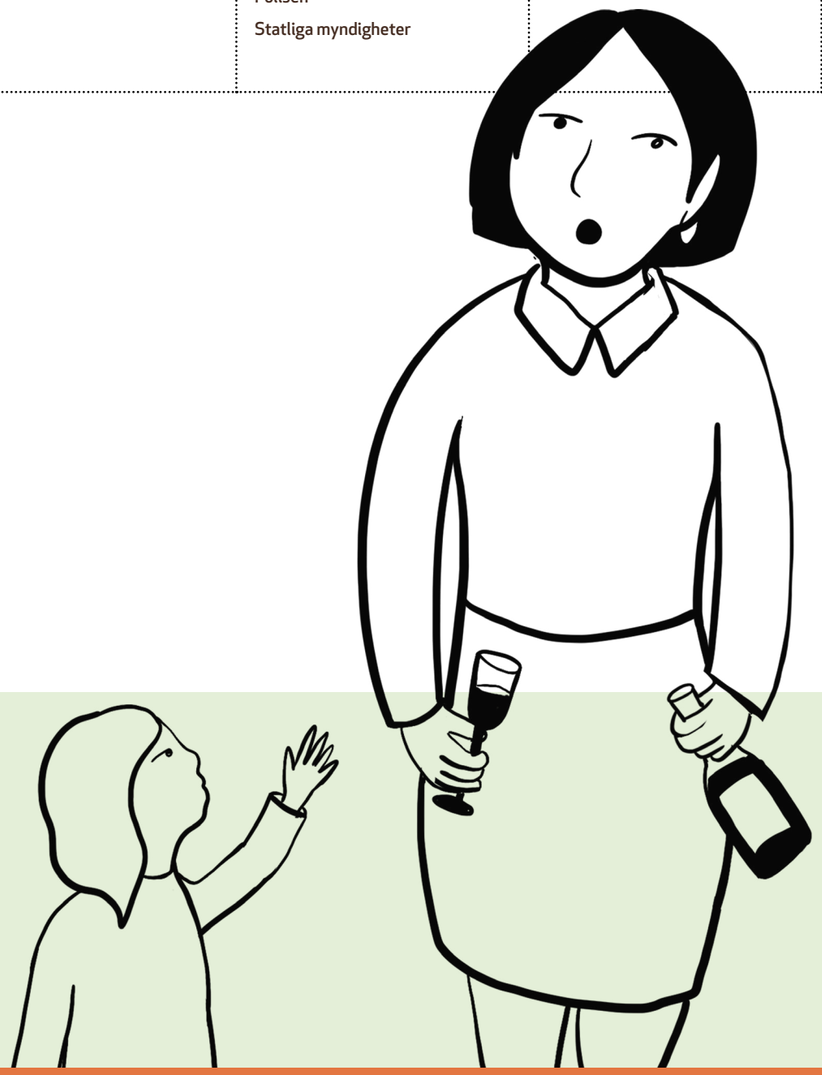

Delmål 2. Barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar

Område för samhandling: Bidra till länets föräldraskapsstödjande insatser

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Stödja, sprida och utveckla föräldraskapsstöd gällande ANDTS och BF.	Beredningsgruppen	Regionalt nätverk föräldraskapsstöd Arbetsgrupp missbruks- och beroendevård	Antal genomförda föräldraskaps-stödjande insatser.
Erbjuda kompetensutveckling gällande föräldra- och barn-perspektivet inom missbruks- och beroendevården samt primärvården.	Beredningsgruppen	Arbetsgrupp missbruks- och beroendevård	Antal genomförda kompetens-utvecklingsinsatser. Utvärdering av kompetens-utvecklingsinsatserna.

Delmål 3. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska minska

Område för samhandling: Effektivt arbete mot langning av alkohol och tobak

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Arbeta strukturerat med antilangning i samverkan mellan polis och kommun.	Polisen	Länets kommunpoliser Kommunerna	Genomförda antilangnings-insatser i respektive kommun.
Arbete riktat mot föräldrar och äldre syskon för att förebygga langning.	Beredningsgruppen	Nätverk för länets kommunala ANDTS-samordnare Nätverk för kommunala BF-samordnare Länets kommunpoliser Arbetsgrupp idéburen sektor IQ	Antal genomförda anti-langnings-insatser riktade mot föräldrar och äldre syskon. Uppföljning av anti-lagnings-insatserna.

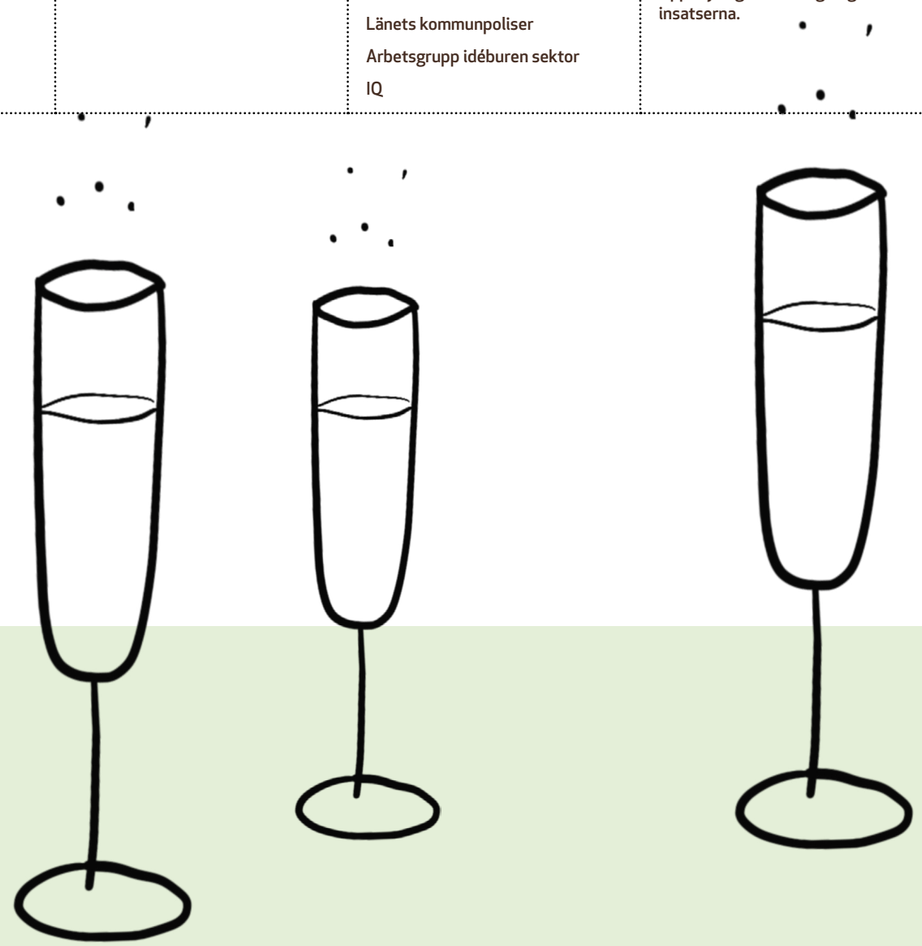

Delmål 3. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska minska

Område för samhandling: Stödja det främjande och förebyggande arbetet riktat till barn och unga

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Sprida och utveckla Livsstils verktygslåda (metod- och materialbank).	Beredningsgruppen	Nätverk för länets kommunala ANDTS-samordnare Nätverk för kommunala BF-samordnare Linnéuniversitetets ANDTS-grupp Arbetsgrupp idéburen sektor	Följa upp spridningen och använd-ningen i länet.
Samordna och utveckla arbetet med ANDTS-coach Kronoberg.	Beredningsgruppen	Länets ANDTS-coacher Nätverk för länets kommunala ANDTS-samordnare	Antal genomförda utbildningar för nya coacher. Antal genomförda nätverksträffar. Utvärdering av utbildning och nätverksträffar. Uppföljning av ANDTS-coach till rektorer/chefer.
Stödja skolornas systematiska förebyggande arbete gällande ANDTS och BF.	Beredningsgruppen	Nätverk för länets kommunala ANDTS-samordnare Nätverk för kommunala BF-samordnare Länets ANDTS-coacher Polisen Räddningstjänsten	Antal stödinsatser. Uppföljning av stödinsatserna.
Stödja det förebyggande arbetet hos aktörer som möter barn och unga på deras fritid.	Beredningsgruppen	Fritidsgårdspersonal, fältare, personal inom kultur- och föreningsliv Länets ANDTS-coacher	Antal stödjande insatser.

Delmål 4. Antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska

Område för samhandling: Uppmärksamma och förebygga ANDTS-relaterad ohälsa

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Stödja ANDTS- och trygghetsskapande insatser för målgruppen studenter.	Beredningsgruppen	Linnéuniversitetets ANDTS-grupp	Antal stödjande insatser.
Arbeta för uppsatta mål i regional handlingsplan Tobacco Endgame.	Beredningsgruppen	Arbetsgrupp Tobacco Endgame	Årlig verksamhetsberättelse.
Följa och vid behov stödja ett större fokus på hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder som en del i omställningen mot god och nära vård inom länet.	Beredningsgruppen	Region Kronoberg Kommunerna	Antal dialogmöten med samverkansparterna. Antal stödjande insatser. Uppföljning av dialogmöten och stödjande insatser.

Delmål 4. Antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska

Område för samhandling: Verkningsfulla metoder och verktyg för det brottsförebyggande arbetet

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Erbjuda kunskapsbaserat stöd för att motverka drogproblematik på offentliga platser.	Länsstyrelsen Polisen	Nätverk för kommunala BF-samordnare Nätverk för länets kommunala ANDTS- samordnare Länets kommunpoliser	Antal erbjudna stödinsatser. Uppföljning av stödinsatserna.

Delmål 4. Antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska

Område för samhandling: Dopningsförebyggande arbete

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Upprätthålla och utveckla länets antidopningsarbete.	Beredningsgruppen	Nätverk för 100 % ren hårdträning Kronoberg Nätverk för länets kommunala ANDTS- samordnare	Antal genomförda insatser. Antal diplomerade gym.

Delmål 5 och 6. Personer med skadligt bruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet, samt antalet personer som skadas eller dör på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska minska

Område för samhandling: Tidigt uppmärksamma riskbruk och beroende samt utveckling av en kriminell livsstil

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Öka kunskapen om spel om pengar och om skadeverkningar av överdrivet spelande.	Beredningsgruppen	Nätverk för länets kommunala ANDTS- samordnare Arbetsgrupp missbruks- och beroendevård	Antal kunskapshöjande insatser. Utvärdering av de kunskapshöjande insatserna.
Verka för att arbetet med samordnade, stödjande insatser från socialtjänst, skola och polis ska fortsätta i syfte att fånga upp ungdomar som riskerar att utveckla en kriminell livsstil.	Beredningsgruppen	Nätverk för kommunala BF- samordnare Länets kommunpoliser	Antal stödjande insatser. Uppföljning av stödinsatserna.

Delmål 5 och 6. Personer med skadligt bruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet, samt antalet personer som skadas eller dör på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska minska

Område för samhandling: Samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst gällande vård och stöd av god kvalitet

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Stödja kartläggning av insatser och kontaktvägar inom missbruk och beroende för unga 13–20 år.	Beredningsgruppen	Arbetsgrupp missbruks- och beroendevård	Genomförd kartläggning.
Vid behov och efterfrågan stödja kompetensutveckling till personal inom äldreomsorgen gällande äldre och missbruk.	Beredningsgruppen	Arbetsgrupp missbruks- och beroendevård Kommunerna	Antal stödjande insatser. Uppföljning av stödinsatserna.

Delmål 5 och 6. Personer med skadligt bruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet, samt antalet personer som skadas eller dör på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska minska

Område för samhandling: Motverka skador och dödlighet med koppling till ANDTS

Insatser	Ansvarig	Samverkansparter	Uppföljning
Stödja genomförandet av länets överenskommelse för SMADIT-arbetet (Samverkan mot alkohol och droger i trafiken).	Beredningsgruppen	Arbetsgrupp SMADIT	Uppföljning av SMADIT-statistiken. Uppföljning av överenskommelsen.

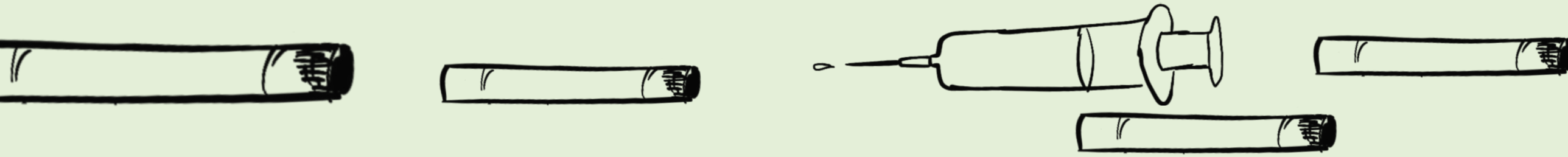

Livsstil Kronoberg

Länsstyrelsen Kronoberg

REGION KRONOBERG

Polisen

Alvesta kommun

Tingsryds kommun

Lessebo kommun

UPPVIDINGE KOMMUN

Ljungby kommun

Växjö kommun

MARKARYDS KOMMUN

Älmhults kommun

Linnéuniversitetet

C·A·N CENTRALFÖRBUNDET FÖR ALKOHOL- OCH NARKOTIKAUPPLYSNING

RF SISU Småland

IOGT·NTO

VågaVa

BROTTSOFFER JOUREN 116 006 VÄXJÖ

KRONOBERGS LÄNSFORUM FÖR ALKOHOL- OCH NARKOTIKAFRÅGOR